

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyan.

FIUME, csütörtök 1908. május 7.

103. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell' Ospedale. (Új Wurzer ház), I. em.

Szerkesztőség telefonszáma 229. - Nyomdai telefonszáma 920.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Dalmácia és Magyarország.

Reflexiók Havass Rezső dr. közleményeire.

Ismét aktuálisá vált a magyar politika e nyílt kérdése. Havass Dezső, aki már évek hosszu során át fejt ki akciót Dalmácia visszacsatolása érdekében, hozta ismét felszínre a kérdést, azzal, hogy nemrégiben kérvényt nyújtott be a képviselőházhoz Dalmácia visszacsatolása érdekében. A kérdés tehát nem mai. Nagyon régóta foglalkoznak vele a magyar politikai körök. Legutóbb 1903-ban foglalkoztak sokat a kérdéssel, amikor Milics Vinko, Spalató polgármestere hosszu, nyílt levélben sikra szállt kedves eszméje, Dalmáciának a magyar korona országaihoz való visszacsatolása mellett. Kifejtette akkor, hogy minden jel arra mutat, hogy Ausztria ugyanis le akar mondani róla, de Dalmáciára különben létérdék, hogy Magyarországához kerüljön vissza.

Milics Vinko, Spalató érdemes polgármestere családott azonban számításában, azaz hogy inkább Ausztria politikája változott meg az 1903-ik esztendő óta. Ausztria ugyanis egyre jobban tapasztalta, hogy Dalmáciában vesztí a talaját. A józan dalmata politikusok észrevették, hogy olyan távol eső testhez vannak láncolva, amely nem nyújt semmit s amellet úgy bánik velük, mint a leiketlen mostoha gyermekkel szokás.

Ez így tartott egészen a mult esztendőig, amikor Ausztriában eszmélni kezdtek és beláták, hogy Dalmáciát csakugyan nagyon elhanyagolták s ha a kormány továbbra is csak annyit fog törődni vele — Dalmácia elvész Ausztriára nézve.

Megkezdődött tehát az akció a talaj visszacsatolására. Hogy milyen eszközökkel dolgozott Ausztria Dalmáciában, az nem erre a lapra tartozik. Számos újságcikkben foglalkoztunk a dalmát kérdéssel és hiven megismertettük azt az akciót, amelyet Ausztria az utóbbi időben kifejt, hogy Dalmáciát erősebben magához láncolja.

Számos példával szolgálhatnánk itt Ausztria dalmát politikájának jellemzésére. Elegendő, ha megjegyezzük, hogy ez a politika nem áll egyébből, mint hangulatkeltésből. Ez pedig olcsó politika és igen egyszerű. És úgy látjuk, hogy az osztrákok értenek is hozzá, mert azt a törekvést, amelyet Milics Vinko, Spalató polgármestere 1903-ban közreadott nyílt levele körvonalaz, már kevés dalmatának hitvallása Ausztria csakugyan okosan csinálja a hangulatot odalent s annak meg is lesz az eredménye. Mi bizony eddig alig törődtünk Dalmáciával, nem csuda tehát, ha a hangulat, amely Ausztria mellett csinálódik, rászáll a leikerekre és magával ragadja az embereket.

Mikor 1903-ban Milics Vinko sokszor említett nyílt levelét kibocsátotta, a magyar tudósvilág számos tagja foglalkozni kezdett a visszacsatolás kérdésével. Érdekes és alkalomszerű most négy esztendő után a vélemények közül néhányat leszögezni.

A néhai Beöthy Ákos többek között így nyilatkozott:

„Nagyon meg kell gondolnunk, helyes-e, vagy veszedelmes-e, ha Horvátországot Dalmácia visszacsatolásával még erősebbé tesszük. Különben az 1868. XXX. t.-c. csak annyit mond, hogy a kormány sürgetni fogja Dalmácia visszacsatolását s ez iránt megindítja majd a tárgyalásokat. Csak hogy előbb a horvát kérdést kell rendeznünk. (!) A visszacsatolást mindenestre nagyon meg kell fontolni, mert lehet

hogy még inkább lehuzza államiségünk mérlegének azt a serpenyőjét, amelyben már Horvátország is benne van.”

Hogy ekkora nagy igazságot rejtenek magukban Beöthy Ákos szavai, mutatja a horvátoknak mai állásfoglalása kormányunkkal szemben.

Beöthy Ákos ezután így folytatta fejtegetését:

„Közgazdasági jelentősége alig van a visszacsatolásnak. Hiszen nincsen a szegény dalmátoknak se iparuk, se kereskedelmük. Itt csak a politikai szempontok jöhetnek számításba. S ebből nézőpontból tekintve, nagyon meg kell gondolnunk, szabad-e Horvátországot területnagyságával erősítenünk. Mert hogyan is vagyunk velük? Vagy urak akarnak lenni és akkor fizessenek, vagy ha nem fizetnek — pedig ugyancsak nem fizetnek ám! — ne verjék olyan nagyon a mellüket.”

A másik kiváló politikusunk, aki e kérdést feszegette, *Beksis Gusztáv*, ma már szintén halott. Ez azonban nem akadályozhat meg bennünket abban, hogy ma is aktuális szavait itt meg ne említsük. A kiváló tudós a többek között így nyilatkozott.

„Dalmácia ugyan szegény ország és gazdaságilag nem nyernék vele, de keleti és tenger mellett való helyzete: mely partszegély, amely az Adrián lenyulik egészen a Földközi tengerig, kereskedelmi és politikai szempontból a visszacsatolás mellett szól. Az 1868. XXX. t.-c. 65 §-a azt rendelí, hogy a visszacsatolás föltételeire nézve Dalmáciának területi hovatartozandósága iránt már az 1868. XXX. t.-c. világosan intézkedik, amely a visszacsatolás végrehajtása esetén Dalmáciát Horvátország kiegészítő részének mondja.

Thaly Kálmán, a függetlenségi párt tagja, aki tudományos téren régóta foglalkozik a dalmát kérdéssel, már Fiumét is belevonja fejtegetésébe. Az erre vonatkozó soraival természetesen nem érthetünk egyet:

„Fiume kikötője nem elég Magyarországnak. Ha Türr István tábornok terve, az Unna-Narenta csatorna megvalósulna, akkor a magyar buza vízi uton kerülhetne le a tengerig: a Dunán, Száván, Unnán, a csatornán és Narentán át. Kálmán király s az Anjou-királyok ezt már régen beláták. Fiume mellett, amelynek a szárazföldön nincs háttere, nincsen vidéke, s a Quarnero is egészen jelentéktelen pocséta, amelynek bejárata veszedelmes, nagyjelentőségű s a kereskedelem fejlesztésére nélkülözhetetlen volna a dalmát kikötő. A spalatói polgármester tudja, mit csinál!

A bökkenő a dologban az, hogy nincsen eldöntve, hova csatolják vissza Dalmáciát. S itt nagyon erőlyesen állást kell foglalnunk. Ha visszacsatoljuk, úgy csak Szent István koronájához lehet és *semmi esetre sem szabad Horvát-Szlavonországhoz*, ahogy a horvátok ezt akarják, akik a háromgy királyság frázisát hangoztatják. Az olasz elem ugyanis a magyar kapcsolattal mellett van. Különben a koronázási eskü is Magyar-, Dalmát-, Horvát- és Szlavonországot királyáról szól. Ez is érv.

Az itt közölt szemelvényekből kiviláglik, hogy a vélemények a visszacsatolás kérdésében nagyon eltérnek. Beöthy szerint nem ajánlatos a visszacsatolás. Beksis Gusztáv már inkább mellette van, csak azért aggódik mert az 1868 XXX. t. c. világosan intézkedik, hogy a

visszacsatolás esetén Dalmáciát Horvátországhoz, mint annak kiegészítő részéhez kellene csatolni. Thaly Kálmán azt hangoztatja, hogy ha Dalmáciát visszacsatoljuk, csak szent István koronájához lehet és semmi esetre sem szabad Horvát-Szlavonországhoz csatolni.

Dalmácia visszacsatolásáról beszélni ma még korai dolog. Előbb mindenesetre a horvátokkal jöjjünk tisztába s csak azután kerülhet szóba a visszacsatolás kérdése.

Akkor sem lesz valami könnyű dolog a kérdésnek a megoldása. Ausztria nem valami könnyen mond majd le a könnyen szerzett tartományról. Meg kell hallgatni azután a dalmátokat is. Akik, miután ma már javarészen horvát nemzetiségűek, bizonyosan amellet fognak kardoskodni, hogy földjüket a horvát „közös hazához” csatolják.

Nekünk azonban nem állhat érdekünkben, hogy a délszláv törekvéseket, a magyar államiség rovására támogassuk.

Mi egy autonóm Dalmáciát szeretnénk látni a magyar szent korona országai között. Egy külön álló „adnexum corpus”-t aminő ma Fiume a régi kiváltságokkal s az ősi jogok teljes érvényesítésével. Egy olyan Dalmácia kell nekünk, amelyben a nemzetiségek teljes szabadságot s egyenjogúságot élvezhetnek. Az olasz, a horvát, a szerb egyformán művelhesse nyelvét és élhessen kulturájának. Csak ilyen körülmények mellett, amidőn ugyanis a nemzetiségek egyforma jogokat élvezhetnek, érvényesülhet Dalmátország közgazdasági fontossága.

Ez pedig csak akkor eshetik meg, ha Dalmácia saját önkormányzattal közvetlen Magyarországához csatoltnék.

A fiumei püspökség

— Egyházi szempontok. —

Robitsek Ferenc dr. a központi papnevelő kormányzója érdekes cikket irt a *Buda-pesti Hírlap* legutóbbi számában, amelyben új világításban mutatja be a fiumei püspökség kérdését. Robitsek dr. ezeket írja:

Néhány napi szabadságomat a horvát tengerparton tölvén, mint egyházi férfiú az azon vidéki egyházi állapotok iránt különösen érdeklődtem. Megszereztem a zeng-modrusi egyházmegye papságának és plébániáinak névtárát, fölnyitottam a plébániák indexét, hogy benne megkeressem Fiumét. Legnagyobb esodálatomra Fiume városára nem akadtam, holott tudtam, hogy a zengi püspök alá tartozik ez idő szerint egyházi szempontból.

Ugy segítettem magamon, hogy a fiumei plébános nevét kerestem fel, és ennek révén akadtam az 1908-iki említett névtár 129. lapján *Rieka* nevű plébániára, amelynek záró jel közé van igazi neve *Fiume* írva. A névtár adataiból látom, hogy *Rieka*, illetve városának plébániája emberemlékezet óta áll fenn, hogy már 1200-ban közkölségen alakították át a plébánia templomát. E plébánia 1787-ig a pólai püspökséghez tartozott, ezen évtől kezdve azonban a fiumei káptalannal együtt a zeng-modrusi püspöknek lett *adminisztrálás* céljából *alárendelve*. Tudtommal a fiumei plébánia mai napig sincsen a zeng-modrusi püspökségbe bekebelezve.

A jelenlegi zeng-modrusi egyházmegye, az egykori zengi és önálló modrusi egyház

megyéből áll, melyek a mindenkori zengi püspök által kormányoztatnak 1617 óta. Most, hogy a zeng-modrusi püspök, Maurovic Antal elhalálozott, ez az egyházmegye az új püspök kinevezéséig ismét önálló két megyére oszlott, a zengi káptalan Vucic Rokus felszentelt püspök-kanonokot választotta 1908 február 13-án káptalani helynöknek a zengi egyházmegye részére, míg a modrusi egyházmegye Noviban összegyűlt káptalanai (a novi, bakari, bribiri és fumei káptalanok), ugyanazon napon a novi káptalan tagját, Cvetko Mátyás novii plébánost választották meg káptalani helynöknek a modrusi egyházmegye részére. Ebből az igénytelen 3388 lakossal bíró horvát faluból adminisztrádják legfőbb fokban a 38.042 katolikus hívővel bíró Fiumét illetve Riekát.

Ugy látom, hogy Batthyány gróf fumei kormányzósága idejében szó volt róla, hogy Fiumét, mint direkt magyar főhatóság alá tartozó területet, a primás joghatósága alá fogják helyezni egyházi szempontból, nem tudom, miért maradt ez az üdvös kezdés abban. Most, hogy a zengi püspökség megüresedett, a legalkalmasabbnak vélném ezt a kérdést újól tárgyalni. Fiumét ki kellene a horvát püspökök juriszdiikciója alól vonni, vagy ha a kérdés gyorsan el nem intézhető, az új zengi püspököt azzal a kikötéssel kellene kirevezni, hogy a kikapcsolást tűrni tartozik.

Az említett egyházi sematizmusban olvasom, hogy a hívek horvátok és olaszok; hát magyarok nincsenek ott, az a sok-sok magyar hivatalnok, vasuti alkalmazott, figyelmen kívül marad? Fiume papsága miért kerüljön ki horvát papokból? Hihető-e, hogy a szlav liturgia iránt lelkesedő papság nem fog-e idővel arra törekedni, hogy mint Fiume egész környékén. Fiumében is glagolit mise legyen a latin mise helyett? Jelenleg magyarul jól tudó buzgó plébános van Fiuménak: Kukánics János volt központi papnevelőintézeti növendék, de hát utána ki fog következni? Lehet-e a mai sovinszta horvát világban, melyben a horvát papok eluljárnak, feltenni, hogy a magyar szempont méltánylásra fog találni? Az a sok ezer meg ezer magyar kivándorló és visszavándorló nem érdemelne némi figyelmet az részünkről? A horvát bán közvetítésével fog püspököt kapni Fiume? Nem lehetne a vallásalap igénybevétele a hercegprimás joghatósága alá tartozó püspököt adni Fiuménak? Hány magyar pap vállalkoznék arra, hogy olaszul és horvátul megtanuljon és Fiumében lelkészkedjék.

Nagy mulasztást követne el a kormány, ha a zengi püspökség üresedése alkalmát föl nem használná arra, hogy a legfőbb egyházi hatóságokkal, nevezetesen az ország hercegprimásával egyetértően, Fiuménak a hercegprimás juriszdiikciója alá, szóval magyar egyházi hatóság alá való helyezésével kieszközölje.

UJDONSÁGOK.

— **Pulszky Garibaldi — a vasuti és hajózási főfelügyelőség vezetője.** Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség vezetésével megbizta Pulszky Garibaldit. Pulszky sok évig a zágrábi üzletvezetés élén állott s néhány hónap előtt megvált ettől az állásától s most a vasuti és hajózási főfelügyelőség élére került. Pulszkyt új állásában a király is kitüntette, a miniszteri tanácsosi címet adományozta neki.

— **Hivatalvizsgálat.** A fumei törvényszéknél és a járásbírósnál a napokban volt a szokásos hivatalvizsgálat. A vizsgálatot Bubla, a budapesti ítélőtábla tanácselnöke végezte, a ki mindent rendben talált.

— **A tenorista siremléke.** A Komunale színház váratlanul elhalt tenoristájának, *Malescinek* tisztelői elhatározták, hogy sirját márványsiremlékkel díszítik fel. A kegyeletes cél elérésére fogalomba hozzák az elhunyt tenorista fényképét, amely darabonkin: 1 koronáért kapható a nagyobb üzletekben. Ugy tervezik, hogy a fényképek árából és a felülfizetésekből sikerül díszes siremléket állítani az elhunyt olasz énekesnek.

— **Az angol hajóraj Fiumében.** Mal-

tából érkezett jelentés szerint a földközi-tengeri angol hajóraj a nyár folyamán ellátogat Fiuméba.

— **Az „Ultónia”** kivándorlási hajó ma reggel kikötőnkbe érkezett. A hajó 253 magyar visszavándorlót, 18 második és 5 első osztályú utast hozott Newyorkból.

— **Kereskedelmi tengerészetünk bajai.** Kereskedelmi tengerészetünk fejlesztése egyelőre még mindig nem egyéb üres kormányigéretnél. Tengerészeti politikánknak nincs határozott és előre kijelölt iránya s így nem csoda, ha nemcsak hogy új tervek megvalósításáról, de még a meglévő vonalak fejlesztéséről sem esik szó. Csupán ideiglenes szerződéseket köt a kormány, ahelyett, hogy a szubvenciók fejében biztosítaná az ország kiviteli kereskedelme érdekében a hosszulejárati szerződéseket, melyek új beruházásokra és új vonalak rendszeresítésére köteleznék az egyes társaságokat. Az Osztrák Lloydal szintén ideiglenesen szerződött a kormány, ahelyett, hogy idejekorán gondoskodott volna, hogy a Lloyd szerződése, amely osztrák érdekek szolgálatában áll, magyar társaságra ruháztassék át. A Magyar Keleti Tengerhajózási Társaság szintén csak június 30-áig tudott ideiglenes szerződést kieszközölni, ami annál károsabb, mert a bizonytalanság sem serkenti a társaságot újabb és erőteljesebb munkára. Az Adria szerződésének meghosszabbítása szintén csigalépésekkel halad előre, pedig ha a kormány komolyan meg akarja alapítani kereskedelmi tengerészetünk jövőjét, kötelessége volna a benyújtott tervekkel végre-valahára foglalkozni. Pedig, ha a külföldre irányítjuk tekintetünket, lehetetlen észre nem venni, hogy mily lelkesedéssel és és okos tervszerűséggel fejlesztik az egyes országok a kereskedelmi tengerészetüket. Az osztrák kormány milliókkal szubvencionálja nemcsak az Osztrák Lloydot, hanem az új dalmáciai hajózáratokat, a brazilai járatokat és más új járatokat, melyeket legutóbb szerveztek. — Olaszország rohamosan halad előre kereskedelmi tengerészetének a fejlesztésében. A kormány, ha már ígéreteit nem veszi komolyan, legalább vegye komolyan a külföld céltudatos kereskedelmi tengerészeti készülődését, mely nélkül nem lehet megteremteni a sokat hirdetett kiviteli kereskedelmet.

— **Könyvelő és lovornó szerelme.** Triesztből jelentik nekünk, hogy *Langendorf* Gyula tizennyolc éves fumei könyvelő, aki egy barátjával a Bisini-cirkusz lovornója után Triesztbe ment s ott a fumei rendőrség megkeresésére lopás gyanúja miatt a rendőrség kezébe került, szabadonbocsátották, minthogy bebizonyította, hogy a pénz, amit Triesztben elmulatott, nem lopásból ered, hanem rokonaitól kérte kölcsön. — *Festő* Róbert egyéves önkéntes annak a közlésére kért fel bennünket, hogy nem azonos *Festő* Rajmunddal, akinek Triesztben az ismeretes kalandja volt.

— **A kikötőből.** Erkezett: „Mátyás király” magyar gőzös Marseilleből 1000 láda narancssal és 20 tonna vegyes áruval a Schenker cégnek ajánlva, „Ultónia” angol gőzös Newyorkból 200 tonna vegyes áruval, „Duna” magyar gőzös Ronenből üresen, „Principessa Alice” osztrák gőzös Triesztből üresen, „Falerma” angol gőzös Liverpoolból 250 tonna vegyes áruval, „Colonial” olasz gőzös Triesztből üresen. Indult: „Rákóczi” magyar gőzös Valenciába 200 tonna fával és 100 tonna vegyes áruval, „Medea” osztrák gőzös Szmirnába 250 tonna cukorral, 200 tonna vegyes áruval és 50 tonna fával, „Austrian” angol gőzös Liverpoolba 360 tonna liszttel, 100 tonna fával, 200 tonna vegyes áruval.

— **A zálogházban árvereznek.** A városi zálogház igazgatósága közli, hogy május 21-én délelőtt 9 órakor megkezdik azoknak a tárgyaknak árverését, amelyeket az 1907. év folyamán nem váltottak ki. Az árverés napjág a zálogtárgyak tulajdonosai még kiválthatják dolgaikat, vagy kifizethetik a kamatokat.

— **Fiume áruforgalma.** A fumei kikötőbe tengeren érkezett áruk mennyisége 1908. évi március hónapban 715.990 métermázsát és 503 darabot, az onnét elszállított áruké 689.264 métermázsát és 119 darabot tett. A behozatal az előző év ugyanezen időszakához képest mintegy 900 métermázsával, a kiviteli pedig körülbelül 4000 métermázsával csökkent. Ez év első három hónapjában Fiuméba tengeren behozott áruk mennyisége 1,548.280, az elszállítottaké pedig 1,962.744 métermázsá volt. Az előző év megfelelő időszakához képest a behozatal körülbelül 192.000 métermázsával csökkent, a kiviteli pedig körülbelül 17.000 métermázsával emelkedett. A behozatal csökkenését főleg a kisebb szénbehozatal okozta. A behozott szén mennyisége az év első három hónapjában 456.603 métermázsát tett, szemben az előző év ugyanezen időszakában behozott

823.187 métermázsával. Csökkenés mutatkozik még a narancs és citrom, a pálma- és a kokuszdió-olaj, kénkovand, finomított ásványolaj, nyers pamit, nyers juta, téglák és cserépszindelyek, vas félgymányok, gépek és készülékek, só, kén- és szuperfoszfátok behozatalánál is és ezt a csökkenést nem bírta ellensúlyozni az a kisebb-nagyobb emelkedés, melyet a tengeri, hántolatlan rizs, olajos magvak, bor, nyers kövek, foszfátföldök, szantorin és puzzolánföld, román és portlancement, nyers vas és acél, rézgalic és korpa behozatalánál találunk. A kikötő kiviteli lényeges emelkedés mutatkozik a nyers cukornál, árpánál, tengerinél, babnál, nyers műfánál, vasuti talpfánál, kénkovandnál, tölgy- és fenyőkenetnél, téglák és cserépszindelyeknél. Ezzel szemben nagyobb csökkenés észlelhető a finomított cukor, buza, hántolt rizs, liszt, donga és magnezit kiviteli-ben.

— **A Magyarországi Munkások Rokkant és Nyugdíjgyesülete,** amelynek Fiumében is van fiókja, vasárnap tartotta 15-ik évi közgyűlését Budapesten, az új város-háza dísztermében *Kölber* Alajos elnöklésével. Az egyesület haladásáról előterjesztett jelentések szerint a múlt évben belépett 9300 új taggal a rendes fizető tagok száma a hatvanöt-ezeret elérte, az egyesületi vagyon pedig a három millió kétszáznyolcvan ezer koronát fölülhaladta, a vidéki fióképítések száma eddig 296 és minden téren erősödik és gyarapodik a munkásjóléti intézmény. Jelenleg 325 rokkant és elaggott munkást és iparost részesít 8.40—12.75 koronáig terjedő állandó heti segítésben, 89 árvát lát el nevelési járulékkal és segítésre az első öt év alatt több mint kétszázhetven-ezer koronát fizetett ki. A központi választmány jelentését és zárszámadását *Katits* Antal igazgató terjesztette elő, amelyek a küldöttek tetszéssel tudomásul vettek és a fölmentvényt egyhangulag megadták. A fumei fiók a Hirth-féle vendéglőben (*Riva Szápary*) működik.

— **A Seiler és Süss cég** (Fiume Corso 16. I. em.) 18 és 24 frtért készít elegáns férfi öltönyöket és mérték után.

SZINHÁZ.

— **Vig özvegy.** Lehár Ferencnek ma már világszerte ismert operettjét adta elő Balla Kálmán operett társulata. A népszerű zeneszerző bájos operettje csábítóan hívja az embert a színházba s az sem tesz semmit, hogy az operettet már számtalanszor láttuk. Az örök szép varázslatos erejével hat ránk a Vig özvegy s a színházba járó ember szívesen látja mindenkör. Az elmúlt esztendőben is színrehozta Balla társulata Lehár szép zenéjű operettjét, de egy kis összehasonlítást téve, nyomban kimondhatjuk a szentenciát: az idej együttes új volt s meglepő. Egy két férfiszereplő járéka talán nem volt olyan, aminőt vártunk, de annál jólesőbb volt az a körülmény, hogy ezek a férfiszereplők el tudták énekelni a szerepüket. *Balláné Csik* Irénnek határozottan Glawari Hanna egyik legjobb szerepe. A közönség már megjelenésénél is ünnepelte a művésznőt. Tavaly óta kissé megváltozott. Szép csengő hangjával ezuttal pompásan tudott banni s Lehár Ferenc gyönyörű melódiai egy Glawari Hanna személyesítőjénél sem jutottak olyan őszintén kifejezésre, mint nála. Az eddig látottakat egymás mellé helyezve is kimondhatjuk, hogy a Vilia dalát senki sem éneklé olyan művészi tökélyvel, mint ő. A közönség szeretének folytonos tapsal, ismételtetéssel adott kifejezést. Tisztelő pompás virágállvánnyal leptek meg. Danilo szerepében különösen szép énekével aratott sikert *Váradí* Márton, a társulat kitűnő baritonistája. *Bérczi* Gyula kitűnő alakítást nyújtott Njegus szerepében. Új volt a második felvonásban s női hetes, amelyet eddig sehol sem játszottak. Ez a betét *Balláné Csik* I. ötlete volt, aki Mérey Adólfal, a jeles színpadi szerzővel iratta meg az ötletes szöveget, hogy miképpen bánják az asszony a férfinéppel. A zenekar kifogástalanul működött *Müller* Mátyás karmester vezetésével.

(f. o.)

— **A Fenice színházban** ma, szerdán este kerül színre először a *Postásfiú és huga* Buchbinder népszerű énekes bohózata, hangos kacajoktól fog visszhangzani a színház nézőtere a kitűnő bohózat alatt, amely Budapesten közel 150-szer aratott nap-nap után nagy sikereket a Magyar Színházban. A főszerepeket

Szentgyörgyi Lenke, Havassy Szidi Bérci, Lajthay Károly és Rubos Árpád játszzák s mindannyiuk egyéniségük és művészi tudások legjavát adják a ma esti, széles körben érdeklődéssel várt bemutatón.

Holnap csütörtökön tartja Balla igazgató kitűnő társulata Verő György nagyhirnére vergődött magyar tárgyú daljátékának a *Leánykának* bemutató előadását. Az annak idején a budapesti Népszínházban nagy sikert aratott operett, az erdélyi fejedelemség korában játszódik és az érdekes, történelmi milieun kívül valóságos látványosságokat ígér a pazar dekoráció és a művészi ensemble beállítása. A két vezető szerepet Szentgyörgyi Lenke és Váradi Márton, viszik, mindketten az ország első színpadjain aratták szerepükkel pályájuk legszebb sikerét. Kivülük Szentgyörgyi Mártha, Harmath Zseni Bérczi Gyula, Farkas Béla, Cseh Iván játszanak a darabban. A *Leányka* utolsó próbái most folynak Rubos Árpád rendező vezetése alatt, s máris hű képét mutatják a csütörtöki premier előre látható fényes diadalának. Pénteken megismétlik a *Leánykát*, a mikor már a kedvezményes jegyek is érvényesek lesznek.

Fenice színház Fiume.

Bérlet 18. szám, páros.

Kedvezményes jegyek érvényesek.

Szerdán, 1908. május hó 6-én:

A POSTÁS FIU ÉS A HUGA.

Énekes bohózat 4 felvonásban. Írta: Buchinger Bernát. Magyar színtre alkalmazták: Sziklay Kornél és Farago Jenő.

Személyek:

Dr. Csipkés Emil, a „Budapesti Híradó” munkatársa	Lajthay Károly
Báró Szalánczy	Bérczy Gyula
Vankay Endre, színgazgató	Farkas Béla
Almay Ilka	Szentgyörgyi Mártha
Bájkerti Lili	Havassy Szidi
Gombatóvi René	Harmath Józsa
Bodrogi Géza	Turányi Alajos
Szinaí Imre	Ovári Jenő
Bulkaí Ferenc	Széki Ernő
Karacsi József	Vajda András
Merényi Akos, rendező, a színház tagja	Rogoz Imre
Felhő Muki, levélhordó	Rubos Árpád
Klári, a huga	Szentgyörgyi Lenke
Dr. Pusztits Lipót, színházi orvos	Horváth Károly
Penczi Kálmán, ügyelő	Radnay György
Pityke, szerkesztőségi szolgáló	Cseh Iván

Az előadás kezdete este 8 órakor.

TAVIKAT. TELEFON.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, május 6. A képviselőház ülésen Justh Gyula elnökölt.

Az ülés megnyitása után jelenti, hogy Csernoch János csanádi püspök és országgyűlési képviselő összeférhetetlenségi ügyét május 23-ára tűzte ki tárgyalásra.

Ezután Darányi Ignác földművelésügyi miniszter törvényjavaslatot nyújt be a vízügyi beruházásokról.

Wekerle Sándor miniszterelnök törvényjavaslatot terjeszt be a miniszterelnöki számvevőség beszüntetése dolgában.

Ezután az oláh képviselők mentelmi ügyét tárgyalják. Gálósy Jenő támadja az oláh képviselők eljárását és kiadatásuk mellett szól. Maniu Gyula és Hodsa Milán tiltakoznak a bizottsági javaslat ellen.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter kijelenti, hogy bűnök-e vagy sem, azt majd a bíróság fogja eldönteni. A Ház többsége az oláh képviselők kiadását határozza el.

Ezután az 1908. évi költségvetést kezdik tárgyalni.

Hoitsy Pál előadó ismerteti a költségvetést s elfogadásra ajánlja. Kifejti, hogy abban gondoskodás történt a gyöngék védelméről. A tanítók és napidíjasok helyzetén segítség történik s az eladósodott megyei tisztviselők helyzetén hat millió 800.000 koronával fog a kormány segíteni. A közös ügyes kiadások kilenc millió többletet jeleznek, mert a kvóta négy millióval emelkedett. Kifejti, hogy aggodalomra nincsen ok.

Szünet után Polit Mihály beszél.

A német császár Pólában.

PÓLA, máj. 6. Még ma sem tudják, hogy Vilmos császár a „Hohenzollern” yachttal hány órákor érkezik. A császár tartózkodásának a programja a hadikikötőben nincs még megállapítva. Mindazonáltal feltehető, hogy a

„Hohenzollern” császári yacht és az azt kísérő „Hamburg” és „Heipuld” hadihajók holnap délelőtt érkeznek. A látogatás tisztára katonai jellegű és csak a hadikikötőnek szól, még maga Póla városa a fogadásra semmiféle előkészületeket sem tett. A legcsekélyebb külső jele se látható annak, hogy a szövetséges német császár holnap Póla város területére lép. A pályaudvaron már kész a különvonat, mely a császárt innen Ferencz József király üdvözlésére Bécsbe viszi. Ma éjjel óta az egész isztriai partot csendőrök őrzik és magában Pólában is sok csendőr van.

A német császár táviratai.

ZÁRA, máj. 6. A „Sleipnir” német torpedóhajó ma Ragusavecchiába érkezett, hogy a német császár részére érkező táviratokat továbbítsa.

Sztrájk egy szállító cégnél.

BÉCS, máj. 6. A nemzetközi szállítmányozási részvénytársaság háromszáz munkáskalkalmazottja sztrájkba lépett. A cég üzeme teljesen szünetel.

Felelős szerkesztő: Murai Jenő.

Szerkesztő: Fodor Oszkár.

Jóforgalmu vendéglő,

mely egy családnak biztos megélhetést nyújt, családi viszonyok miatt eladó. Felvilágosítást ad Kováts Via Volosca 26.

Budapesti női szabónő

a lelegegánsabban és igen jutányosan készít angol és francia női kosztümöket.

Seiler R. Susák

Strossmayerova u. 68. II. 17.

Ugyanott jobb házból való tanuló lányok felvételnek

A FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMÉBAN ADRIA PALOTA

betétkönyvek és folyószámlák után

4 $\frac{1}{2}$ % netto kamatot

térít meg feleink

A járadékadót a bank önmaga viseli.

Tavaszi csapolás!

Szt. Jstván védjegyű

Dupla-Malátasör

Az összes duplamalátasörök ösforrása

Naponta friss csapolása

a „Magyar Vendéglő-ben

(Riva Szápáry) és a

Gambrinus Buffet-ben

(Via del Lido). és a

Grünfeld-félevendéglőben

a vasuti állomással szemben.

VELENCE

HOTEL MODERNE MANIN

A Márkustér közvetlen közelében minden kényelemmel berendezett 120 szobával, lifttel, villanyvilágítással és fürdővel mérsékelt áron.

Gambrinus-étterem polgári árakkal

A Kőbányai Polgári Serfözde kiváló minőségű söreinek kimérése.

A Velencét látogató magyar közönség kedvenc találkozó helye.

Első Fiumei Magyar Uri és Női Fodrász Terem az Adria palotában.

Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű modern hajmunkák végeztetnek.

Az uri teremben pontos és jó kiszolgálás.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténként kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Kezdeté 9 órakor.

A „De la Ville”

kávéházban

ma és minden este

BARCA JENŐ

jeles kaposvári cigány zenekara

hangversenyez.

Halál a poloskákra!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragadós betegségek ellen fertőtlenítő. Elárusító

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 1'50 házhoz szállítva.

Lakasok fertőtlenítése elvállaltatik.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek stb. stb.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.
Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.
Hidegvízgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás.

Mérsékelt árak.

VELENCE - LIDO PENSION CORNE D'OR

Egyetlen nemzetközi családi penzió a Lidon, csendes fekvésben, gyönyörű kerttel és tágas verandával. Teljesen zanzari mentes.

Kitűnő bécsi és magyar konyha

Teljes penzió 7-10 liráért.

Május, június és szeptember havában mérsékelt árak valamint szobák ellátás nélkül is.

Villamos vasúti és hajóösszeköttetés.

(A hajó kikötő helyétől mindjárt jobbfelé menni).

Schlosser penzió

ABBAZIA

a Quitta tengeri fürdő fölött, gyönyörű kilátással az egész Quarnerora.

Minden kényelemmel berendezett családi otthon 30 szobával.

Villanyvilágítás.

Uri lakások konyhával.

Olcsó szobák. Teljes penzió 7.— kor-tól felfelé.

Villamos vasúti összeköttetés minden irányban.

Nagy Alkalmi Vétel!!

Partiban vásárolt nagymennyiségű úri- női- gyermek- divatharisnyákat hallatlan olcsó árban ad el a

NEW-YORK

áruház

FIUME, Via Andrassy I. sz.

Lockey

HOFBRÄU SZÁLLODÁJA

ABBAZIA.

Központi fekvés a Curpark mellett

Villamos világítás

Szobák pensioval vagy a nélkül

Polgári árak.

Figyelmes kiszolgálás.

Kitűnő magyar konyha.

CRNKOVIC

szálloda, penzió és kávéház.
CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitűnő magyar és német konyha.

Kitüntetve a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborok valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIC JÓZSEF.

Az új bérlő által teljesen újjáalakított és kiválóan vezetett

THERAPIA PALACE

CIRKVENICÁBAN

kitűnő ellátást és kifogástalan kényelmet nyújt mérsékelt áron.

Villanyvilágítás, házi fürdők, remek fővényű tengeri fürdő, saját tehenészet, jéggyár stb. Orvos a házban.

Felvilágosításokkal készséggel szolgál

Az Igazgatóság.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrassy, — Telefon 121. sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasút mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 éven át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

Első és legjobb hírnevű óraüzlet

Nattich Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórás.

Genfi és Glashütte-féle angol különlegességi gyártmányok.

SPORT VENDÉGLŐ

FIUME, Via Germania 2 a Jellacsics kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. — Kitűnő borok.
Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

Hotel Meublé Jolanda

VELENZE,

Riva degli Schiavoni

a hozzátartozó Bavaria étteremmel. A vaporettok megállóhelye. Gyönyörű kilátással. Tiszta kényelmes szobák. Olcsó árak. Családok számára külön megállapodások.

Tulajdonos
Inganni E.

Grand Hotel Zehentner

elsőrangú szálló és penzió

ABBAZIA

szemben a mólóval.

52 szoba. Tengeri és édesvíz fürdők a házban. Villamos világítás. Cukrászda.

Klubbhelyiség.

Ha szereti az egészségét,
használjon kizárólag
aluminium konyhaedényeket

tiszta alumíniumfémű, a melyekkel fűtőanyagban 40%-ot takarít meg.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁROS
LEONESSA VINCENZO

Via Andrassy 17. — FIUME — Via Andrassy 17.